

Kønkvotienten hos den kystlevende skolopender,
Strigamia maritima (Leach) (Chilopoda: Geophilidae)

af HENRIK ENGHOF

(With a summary: The sex ratio in the littoral centipede,
Strigamia maritima (Leach)).

Blandt de danske skolopendre udmærker *Strigamia* (= *Scolioplanes*) *maritima* (Leach) sig ved udelukkende at leve på strande. Den kan f. eks. findes under opskyllede alger og angives at leve af tanglopper, rurer, strand-snegle m. m. (Lewis, 1961).

Det første danske fund af arten rapporteredes af Bergsøe & Meinert (1866), som angav et fund af 1 ♂, 55 ♀♀ fundne »under Steen på Havstokken under Møens Klint« (LFM). Knap hundrede år senere undrede dette underskud af hanner Jeekel (1964): »Forholdet mellem hanner og hunner synes at være nogenlunde normalt på Helgoland og i Norge. Derimod fortjener den udprægede mangel på hanner på Møn særlig opmærksomhed. Yderligere undersøgelser vil vise, om arten optræder som en parthenogenetisk race ved Østersøkysten« (oversat fra tysk).

Bergsøe & Meinert's materiale befinder sig på Zoologisk Museum, København. En gennemgang af materialet viste, at hvad Bergsøe & Meinert kaldte »hunner«, i virkeligheden er en sammenblanding af voksne hunner samt unge individer af begge køn. Hermed bortfalder grundlaget for Jeekels formodning om parthenogenese. Det kan oplyses, at kønkvotienten i museets øvrige materiale af *S. maritima* (Rørvig, NWZ; Stevns, SZ; Halls Huk, Gotland, Sverige) ligeledes er normalt, dvs. ca. 1 ♂ : 1 ♀. Göran Andersson, Göteborg, har venligst oplyst, at det samme er tilfældet med et stort materiale fra den svenske vestkyst (Bohuslän), ligesom Lewis (1961) angiver ca. 1 ♂ : 1 ♀ fra Sydengland.

SUMMARY:

The sex ratio in the littoral centipede, *Strigamia maritima* (Leach) (Chilopoda: Geophilidae).

A restudy of Bergsøe & Meinert's (1866) material of *Strigamia maritima* revealed that these authors misidentified several juvenile ♂♂ as ♀♀. Thus, the basis of Jeekel's (1964) suspicion: that the species might occur as a parthenogenetic race at the coasts of the Baltic Sea, is eliminated. Other samples from Denmark and Sweden also show a normal sex ratio.

Kønkvotienten hos *Strigamia maritima*

LITTERATUR

- Bergsøe, V. & Meinert, F., 1866: Danmarks Geophiler. *Naturh. Tidsskr. 3. Rk.* 4: 81–108.
- Jeekel, C. A. W., 1964: Beitrag zur Kenntnis der Systematik und Ökologie der Hundertfüßer (Chilopoda) Nordwestdeutschlands. *Abh. Verb. naturwiss. Ver. Hamburg, N. F.* 8: 111–153.
- Lewis, J. G. E., 1961: The life history and ecology of the littoral centipede *Strigamia* (= *Scolioplanes*) *maritima* (Leach). *Proc. zool. Soc. Lond.* 137: 221–248.

Forfatterens adresse/author's address:
Zoologisk Museum, Universitetsparken 15,
DK-2100 København Ø, Danmark.

ANMELDELSE

Carcasson, R. H.: Revised Catalogue of the African Sphingidae (Lepidoptera) with Descriptions of the East African Species. 2nd edition, E. W. Classey Ltd., 1976. 150 sider, 17 tavler. Pris £ 5,80.

I 1968 udkom i det Kenyanske tidsskrift, East Africa Natural History Society and National Museum, bind 26, et hefte med ovennævnte titel. Emnet er populært, og det varede kun kort, før oplaget var udsolgt. Nu har Classey i England udsendt, hvad han kalder en anden udgave. Det er lidt falsk varebetegnelse for et uændret genoptryk, hvorfor titlens første ord skal tages med et gran salt; der er lavet en del Sphingide-systematik i de seneste otte år.

Katalogets dyd er forfatterens evne til at koncentrere det store stof. Han omtaler 269 arter, hvoraf 97 er østafrikanske. Beskrivelserne af de østafrikanske arter er korte, men meget præcise – det gælder de tilfælde, hvor anmelderen har brugt beskrivelserne. Der er beskrevet 7 nye arter og oprettet 14 nye slægter. Beskrivelserne her er overmåde fyldige og gode; de måtte gerne danne skole. Synonymer er kun medtaget som supplement til Rothschild & Jordan: A Revision of the family Sphingidae, 1903. Inddelingen i kategorier over slægtsniveau er let altmodish; der er ydet skyldig respekt til R. & J.'s gamle, men prægtige revision.

Det eneste virkelige minus ved kataloget er illustrationernes kvalitet. På ti tavler gives i sort-hvide fotografier ikke færre end 177 voksne dyr, mange af dem kun halvt, hvad der sparer plads, men ser så grimt ud. Reproduktionen er meget dårlig, og alt står gråt i gråt. Genital-figurerne på de følgende tavler er om muligt endnu ringere; mange af dem er uskarpe, og de er gengivet i så ringe størrelse, at de, med den grove reproduktion, mister enhver detalje. Endelig har forfatteren selv med bred pensel malet nogle få genital-figurer, om hvilket der kun kan siges: sjusk.

Hvad glæde kan man da have af bogen? Teksten er som nævnt fyldig og upåklagelig, også selv om den har otte år på bagen. Vi har her i let tilgængelig form alle Afrikas sphingider samlet. Det er ikke nogen felthåndbog, det har den aldrig været ment som, men med et af de gamle billedværker til hjælp ved identifikationen er det en værdifuld bog for den interesserede. Prisen er rørende.

Ove Jensen